

این درس مرور و تحلیلی مقدماتی است بر نسبت دین و اخلاق

جلسه نخست: جغرافیای "مسئله" در رشته‌های اخلاق پژوهی (بر اساس روش) و دین پژوهی

جلسه دوم: تمهیدات، تعریف دین و اخلاق؛ مروری تاریخی بر بحث

جلسه سوم: اقسام نسبت‌های دین و اخلاق (متافیزیکی، معرفت‌شناختی، روان‌شناختی؛ جامعه‌شناختی، تاریخی)، رابطه فقه (حقوق) و اخلاق

جلسه چهارم: قرائت نخستین متن فلسفی در باب مسئله دین (خدا) و اخلاق: رساله اوثیفرن

جلسه پنجم: نسبت تاریخی دین و اخلاق: مقاله "فلسفه اخلاق مدرن" الیزابت آنسکوم

جلسه ششم: اتکای مفهومی-زبانی اخلاق به دین؛ آدامز متقدم

جلسه هفتم: ادامه نظر آدامز - (آدامز متأخر؛ نظریه اصلاح شده امر الهی)

جلسه هشتم: وابستگی متافیزیکی و منطقی اخلاق به دین (خدا)؛ استنتاج باید از است

جلسه نهم: وابستگی معرفت‌شناختی و روان‌شناختی اخلاق به دین

جلسه دهم: نقدهای اخلاقی ملحدان و ندانم‌گرایان (هیوم، مارکس، مارکس...) به دین و پاسخ

جلسه یازدهم: وابستگی‌های دین به اخلاق؛ برهان‌های اخلاقی اثبات خداوند - برهان اخلاقی کانت

جلسه دوازدهم: نسبت تجربه دینی-عرفانی و احوال معنوی و اخلاق (کدام علت کدام معلول؟)

جلسه سیزدهم: ابراهیم (سهشوار ایمان) و ذبح عظیم (صافات/۱۰۷)؛ آیا مرحله دینی کی‌یرکگور لزوماً ضداخلاقی است؟

جلسه چهاردهم: خدمات دین در قلمرو اخلاق

جلسه پانزدهم: امکان فقه بدون اخلاق؟! قاعده ملازمه و مصلحت؟

ارزیابی: آزمون پایان ترم (۱۰ نمره) + پاسخ به پرسش‌های طول ترم (۷ نمره) + کار پایانی (مقاله در موضوع درس یا ارائه) (۳ نمره)

- ۱) دین و اخلاق/ جان هر/ ترجمه مهدی محمدی اصل/ انتشارات ققنوس/۱۳۹۶.
- ۲) اخلاق و دین/هری گنسلر/ ترجمه مهدی عباس نژاد/ نشر کرگدن/ ۱۴۰۲.
- ۳) دین در ترازوی اخلاق، پژوهشی در باب نسبت میان اخلاق دینی و اخلاق سکولار، ابوالقاسم فنایی، صراط ۱۳۸۴.
- ۴) دین و اخلاق، بررسی گونه‌های وابستگی اخلاق به دین، جواد دانش، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۲.
- ۵) معامله اخلاق و دین [ترجمه و شرح اخلاق و دین بارتلی]؛ قاسم پورحسن و زهرا حاجی شاه کرم؛ انتشارات صراط، ۱۴۰۳.
- ۶) اخلاق دین‌شناسی؛ پژوهشی در مبانی معرفتی و اخلاقی فقه، ابوالقاسم فنایی، نشر نگاه معاصر، ۱۳۸۹.
- ۷) نقد و نظر (شماره ۱۳ و ۱۴) ویژه اخلاق و دین، زمستان و بهار ۱۳۷۶-۱۳۷۷.
- ۸) کتاب ماه دین/ش ۱۷۷ و ۱۷۶ (دو شماره ویژه‌نامه اخلاق و دین) خرداد و تیر ۱۳۹۱.
- ۹) خوبی، الزام اخلاقی و امر الهی، بررسی تطبیقی آرای آدامز و متفکران شیعه، محمود مروارید و احمدرضا همتی مقدم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- ۱۰) دین در محدوده عقل تنها، کانت/ ترجمه صانعی دره بیدی، انتشارات قصیده سرا.

- 1) Adams, R. M., 1999, *Finite and Infinite Goods*, Oxford: Oxford University Press.
- 2) Hare, J., 2006, *God and Morality A Philosophical History*, Oxford: Blackwell.
- 3) Wainwright, W., 2005, *Religion and Morality*, Aldershot: Ashgate.